10. Betxoven ómiriniń sońǵı 9 jılı dawamında «Kamarinskaya» simfoniyalıq poemasın, kóp p'esalar, romanslar jazadı.

11. Organshı Nefe onıń oqıtıwshısı hám dostı boladı.

12. Xojalıǵı jarlı jasaǵanlıǵı sebepli ol saray kapellasında organshınıń járdemshisi bolıp islewge májbúr boldı.

13. Lyudvig az sóyleytuǵın, kóbinese jalǵız júriwdi jaqsı kóretuǵın bala edi.

14. Betxovenniń shıǵarmaları dúnya muzıkasına, ásirese fortepiano muzıkasınıń rawajlanıwına úlken úles qostı. Ol negizinen fortepiano ushın shıǵarmalar kóp jazǵan, olar muzıkalıq «altın» miyrastıń eń biybaha úlgileri bolıp sanaladı.

15. Betxoven diyxanlar orkestrin tıńlap, ózi skripka, fleyta hám fortepiano shertiwdi úyrendi.

16. Shet el kompozitorlarınıń ishinde dúnyaǵa jaslıǵınan belgili bolǵan Volfgang Amadey Mocart 1756-jılı 27-yanvarda Avstriyanıń Zalsburg qalasında saray kompozitorı hám organshısı Leopold Mocart shańaraǵında dúnyaǵa keldi.

№	Juwaplar	№	Juwaplar
1.	durıs	9.	nadurıs
2.	nadurıs	10.	nadurıs
3.	nadurıs	11.	durıs
4.	durıs	12.	durıs
5.	nadurıs	13.	durıs
6.	durıs	14.	durıs
7.	durıs	15.	nadurıs
8.	nadurıs	16.	durıs

Konceptual keste usılın qollanıw ushın tómendegishe tarqatpa materiallar teksti tayarlanadı hám hár bir toparǵa tarqatıladı. Sonıń menen birge ekspert beti tarqatıladı. Oqıwshı tarqatpa materiallar ishinen qaysı kompozitor qaysı operanı, baletti yamasa muzıkalı dramalıq shıǵarmanı dóretkenligi haqqında maǵlıwmatlardı ajıratıp ekspert betindegi konceptual kestesin toltıradı [5:90].

Konceptual keste usılın orınlaw shárti: túsinikleri, minezlemeleri, belgileri, qásiytleri, klassifikaciyası boyınsha klasslarǵa ajıratıw; tálim alıwshılarǵa aldınnan tayarlap qoyılǵan konceptual keste beriw múmkin emes bul olardıń ózbetinshe tańlawı bolıwı kerek.

Tapsırma: I.Gaydn, Avstriya kompozitorı V.A.Mocart, Betxoven tárepinen dóretilgen opera, simfoniya, hám sonatalardı ajıratıp ekspert betindegi konceptual kesteni toltırıń.

Tarqatpa material: «Aida», «Sıyqırlı nay», «Rigoletto», «Don juan», «Figaronıń úyleniwi», «40-simfoniya», «Lunnaya sonata», «London» simfoniyası, «Sıyqırlı nay», «Xoshlasıw» simfoniyası, «K Elize».

Ekspert beti №1

№	Kompozitor	opera	Simfoniya	sonata
1	I.Gaydn		«London» simfoniyası	
2	V.A.Mocart	«Figaronıń úyleniwi», «Sıyqırlı nay», «Don juan»	40 simfoniya	Sonata №11
3	L.Betxoven	«Fidelio»		«Lunnaya sonata», «K Elize»

Juwmaqlap aytqanda, «Vena klassik mektebiniń wákilleri» temasın úyreniwde sabaq barısında joqarıda kórsetilgen interaktiv metodlardı qollanıw oqıwshı menen oqıtıwshınıń birgelikte islesiwin, oqıwshılardıń sabaqqa aktiv qatnasıwın hám jaqsı nátiyjelerge erisiwdi támiyinleydi.

Ádebiyatlar

1. Ro'zieva D., Usmonboeva M., Holikova Z. Interfaol metodlar: mohiyati va qo'llanilishi. Metodik qo'llanma. –Toshkent: Nizomiy nomidagi TDPU nashriyoti. 2013. 3-b.
2. Деева Е.М. Применение современных интерактивных методов обучения в вузе. –Ульяновск: УлГТУ. 2015. –С. 9.
3. Ibrohimov O., Sadirov J., Tajetdinova S. «Muzıka» 7-klass ushın sabaqlıq. Ǵafur Ǵulam atındaǵı baspa-poligrafiyalıq dóretiwshilik úyi. –Tashkent: 2017, 91-b.
4.Yuldoshev J., Hasanov S. Pedagogik texnologiyalar. -Toshkent: «Iqtisod-moliya», 2009. 354-b.
5. Axunova G.N., Golish L.V., Fayzullaeva D.M. Pedagogik texnologiyalarni loyihalashtirish va rejalashtirish. -Toshkent: "Iqtisodiyot", 2009, 90-b.
6. Штейнпресс Б., Ямпольский И. Музыка ҳәўескериниң қысқаша сөзлиги. –Нукус: «Каракалпакстан». 1983.

REZYUME. Ushbu maqolada musiqa darsida qo'llaniladigan interaktiv metodlar haqida so'z etiladi. Vena klassik maktabi namoyandalari haqida ma'lumotlar ko'rib chiqilgan. Metodni tatbiq qoidalariga to'xtalgan.

РЕЗЮМЕ. В данной статье говорится об использовании интерактивных методов на уроках музыки. Рассмотрены материалы о представителях Венской классической школы. Отмечены правила выполнения методов.

SUMMARY. This article talks about using interactive methods in music lessons. Materials about representatives of the Vienna classical school are considered. The rules for executing methods are noted.

TA'LIM MUASSASALARIDA JISMONIY TARBIYA DARSLARINI ZAMONAVIY METODLAR ORQALI REJALASHTIRISH

Sh.A.Arziev – *assistent o'qituvchi*
Ajiniyoz nomidagi Nukus davlat pedagogika instituti
S.K.Tulepov – *assistent o'qituvchi*
Berdaq nomidagi Qaroqalpoq davlat universiteti

Tayanch so'zlar: metod, intellektual, innovatsiontexnologiyalar, seleksiya, qonun, farmon, qaror, federatsiya, chempionat.

Ключевые слова: метод, интеллектуальный, инновационные технологии, отбор, закон, указ, решение, федерация, чемпионат.

Key words: method, intellectual, innovative technologies, selection, law, decree, decision, federation, championship.

Jahonning rivojlangan mamlakatlari tajribalarini o'rganish, mahalliy shart-sharoit, iqtisodiy va intellektual resurslarni inobatga olgan holda jamiyat hayotining barcha sohalarida tub islohotlarning amalga oshirilayotganligi yangidan-yangi yutuqlarga erishishni ta'minlamoqda. Turli sohalarda yo'lga qo'yilayotgan xalqaro hamkorlik garchi o'z samarasini berayotgan bo'lsada, biroq, milliy mustaqillikni har jihatdan mustahkamlash, erishilgan yutuqlarni boyitish, mavjud kamchiliklarni tezkor bartaraf etish jamiyat a'zolaridan alohida fidokorlik, jonbozlik, shijoat va qat'iyat ko'rsatishni talab etmoqda.

Ilm-fan, texnika, ishlab chiqarish va texnologiya sohalarining mavjud taraqqiyoti zamonaviy jamiyat qiyofasini belgilab bermoqda. Zamonaviy jamiyatning eng muhim xarakterli jihati uning barcha sohalarida globallashuvning ko'zga tashlanayotganligidir. Globallashuv o'z-o'zidan tezkor harakatlanish, zarur axborotlarni zudlik bilan qo'lga kiritish, ularni qayta ishlash va amaliyotga samarali tatbiq qilishni taqozo etadi. Bu tarzda harakatlanish imkoniyatiga o'z sohasining bilimdoni bo'lgan, kasbiy malakalarni yuqori darajada egallayotgan, boy tajriba va mahoratga ega kadrlargina ega bo'ladilar. Pedagog kadrlarni zamonaviy

innovatsion ta'lim texnologiyalarining tashkiliy, texnik va didaktik imkoniyatlaridan xabardor bo'lishlari, ta'lim amaliyotida o'qitishning innovatsion texnologiyalaridan foydalanish, kompetentlik sifatlari va kreativlik qobiliyatini izchil rivojlantirib borish ko'nikma-malakalarini hosil qilish uchun sharoit yaratib qolmay, kasbiy faoliyatda ulardan samarali foydalanish borasidagi malakalarining mustahkamlanishini ham ta'minlaydi.

O'zbekiston Respublikasining birinchi Prezidenti I.A.Karimov tomonidan 2015-yil 4-sentyabr kuni imzolangan «Jismoniy tarbiya va sport to'g'risida»gi O'RQ-394-son qonunida jismoniy tarbiya va sportga katta e'tibor qaratilgan. Bu qonunning mazmuni mamlakatimizda jismoniy tarbiya va sport sohasini yanada tartibga solish hamda jismoniy tarbiya va sport sohasida faoliyat olib borayotgan mutaxasislar hamda sportchilarning davr va zamon talablariga mos har tomonlama raqobatbardosh bo'lib yetishishlarida dasturulamal bo'lib xizmat qiladi. Salomatlik nafaqat jismoniy tarbiya bilan bog'liq, hozirgi paytga kelib o'quvchilarning harakat faoliyatini to'g'ri shakllantirish, shaxsni har tomonlama garmonik rivojlan-tirishdan iboratdir. Bizning fikrimizcha, maktab o'quvchilari o'rtasida mashhur va sevimli bo'lgan sport turlarining nazariy va amaliy rivojla-nishi uchun keng imkoniyatlar ochib berilmoqda. Bu esa sportning barcha turlari bo'yicha nazariy hamda amaliy bilim, ko'nikmalarini barcha yoshlarda o'quvchilar o'rtasida mashhur bo'lishiga yordam beradi. Xalq jismoniy tarbiya va sport bilan shug'ullanish orqali iqtidorli yoshlarni hamda bo'lajak mutaxassislarning nazariy va amaliy bilim ko'nikmalarini namoyon qilish imkoniyatini beradigan mezonlarni kiritadi. «Umid nihollari», «Barkamol avlod» va «Universiada» sport o'yinlarining tashkil etilganligi, yurtimizda shakllangan uch bosqichli yagona tizimning uzviy qismi bo'lgan sport musobaqalari sport olamiga endi qadam qo'yayotgan, barchamizga katta umid uyg'otgan yoki talantlarni kashf etadigan, ta'bir joiz bo'lsa, ertangi mamlakat, Osiyo va Jahon va Olimpiya o'yinlarining chempionlariga qanot beradigan parvoz maydoni desak, o'ylaymanki, ayni haqiqatni aytgan bo'lamiz.

Sport olamida ham yuksak marralarni egallash, o'z murodiga yetish uchun, avvalo, mustaqil poydevor, iste'dod va intilish, eng muhimi, kuchli iroda tinimsiz mehnat va shijoat kerakligi hech kimga sir emas. Jismoniy tarbiya va sport sohasida mamlakatimizda bir qancha ishlar olib borilmoqda. 2018-yilning 5 mart kuni prezidentimiz Sh.M.Mirziyoev tomonidan «Jismoniy tarbiya va sport sohasida davlat boshqaruvi tizimini tubdan takomil-lashtirish chora tadbirlari to'g'risida»gi PF-5368-sonli Farmonni imzolashi, mamlakatimizda jismoniy tarbiya va sportning nechog'lik ahamiyatga ega ekanligidan dalolat beradi. Farmonga ko'ra: "Yurtimizda jismoniy tarbiya sportni ommalashtirish, aholining, ayniqsa yoshlar o'rtasida sog'lom turmush tarzini targ'ib qilish uchun zarur shart sharoitlar va infra tuzilmani yaratish, mamlakatning xalqaro sport maydonlarida munosib ishtirok etishini ta'minlash borasida izchil chora tadbirlarni amalga oshirish belgilangan". Farmonda ko'zda tutilgan eng muhim masalalardan biri ya'ni O'zbekiston jismoniy tarbiya va sport sohasi-ning rivojlantirish to'g'risidagi istiqbolli rejaning 4-bandida – «Jismoniy tarbiya va ommaviy sportni rivojlantirish hamda iste'dodli yoshlarni saralash (seleksiya) borasidagi ta'lim muassasalarining ustivor yo'nalishlar etib belgilanganligi qayd etilgan». Unga ko'ra maktabgacha ta'lim tashkilotlari, umumta'lim maktablari (haftasida 4 soatdan kam bo'lmagan holda), o'rta maxsus, kasb hunar ta'lim muassasalari (haftasida 6 soatdan kam bo'lmagan holda) va oliy ta'lim muassasalarining iste'dodli yoshlarini tayyorlash va tanlash borasida tegishli chora tadbirlar belgilab berilgan [2].

5-bandida esa yoshlarni ommaviy sport musobaqalari uchun umum ta'lim maktablariga- «Yoshlik», o'rta maxsus, kasb hunar ta'lim uchun- «Barkamol avlod» va oliy ta'lim muassasalarining talabalari uchun- «Talaba» jismoniy tarbiya va sport jamiyatlarining vazifalari belgilab berildi [2]. Bu singari ijobiy ishlarning natijasida jismoniy tarbiya va sport sohasidagi ilmiy maqolalar, o'quv uslubiy qo'llanmalar, darsliklar jismoniy tarbiya hamda sport turiga bo'lgan qiziqishni oshirib bormoqda. Yurtimizda ko'pgina sport turining ilmiy asoslari, nazariy va amaliy qo'llanma-yu, uslubiy ko'rsatmalar keng ommada tushunilishi uchun jismoniy madaniyat va sport bo'yicha murabbiylar va jismoniy madaniyat mutaxassislarining to'g'ri foydalanish-lari uchun o'ta muhim vositalardir.

Maktablarda jismoniy tarbiya darslarini zamonaviy metodlar orqali innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalangan holda o'quvchi yoshlarga jismoniy tarbiya darslarini zamonaviy shaklda o'qitish uchun biz quyidagi vazifalarni hal qilishga harakat qilmog'imiz lozim:

- Ilmiy pedagogik adabiyotlar, tadqiqotlarni o'rganish orqali jismoniy tarbiya darslarini zamonaviy metodlar orqali tashkil etishning ustuvor yo'nalishlarini aniqlash;
- O'zbekistonda jismoniy tarbiya darslarini zamonaviy metodlar orqali tashkil etishning nazariy asoslari va innovatsion ta'lim texnologiyalarini qo'llash asoslarini ochib berish;
- Jismoniy tarbiya darslarini zamonaviy metodlar orqali tashkil etish uchun moduli dasturini qisqacha tavsiflash va Sillabusini yaratish hamda o'qitishning nazariy masalalarini aniqlash va ilg'or xorijiy tajribalarni o'rganish.

Talabalarga jismoniy tarbiyaning nazariy va amaliy darslarini innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalangan holda o'rgatilsa, bo'lajak kadrlar jismoniy tarbiyaning nazariy darslari bo'yicha atroflicha, chuqur kasbiy bilim, ko'nikma va malakalarni oshirish hamda ularning kasbiy-amaliy faoliyatlarini o'zlashtirish samara-dorligi oshadi. Mamlakatimizdagi bu singari ishlarning amalga oshirilishi, yoshlarni jismoniy tarbiya va sportga bo'lgan qiziqishlarining ortishi, ularning shaxsiy sport faoliyatlarida yuqori natijalarga erishishlari uchun sidqidil-dan mehnat qilishlariga undaydi.

Respublikamizda umuman ta'lim sohasiga va shu bilan birga ta'lim tizimidagi barcha fan va sohalarga alohida e'tibor qaratilib kelinmoqda. Jumladan, jismoniy tarbiya va sport sohasiga alohida e'tibor qaratadigan bo'lsak, Prezidentimizning 2021-yil 6-apreldagi PF-6199-son qarori bilan Jismoniy tarbiya va sport vazirligi hamda Turizmni rivojlantirish davlat qo'mitasi negizida Turizm va sport vazirligi tashkil etildi. Tashkil etilganVazirlikning asosiy vazifalariga ko'ra:

-jismoniy tarbiya va sport sohasida aholining keng qatlamlarini sport bilan shug'illanishga va sog'lom turmush tarzini yuritishga jalb etish, jismonan sog'lom o'sib kelayotgan avlodni tarbiyalash, sport industriyasi va infra tuzilmasini rivojlantirish, oliy sport mahorati sohasida mamlakatimizning xalqaro sport maydonida munosib ishtirokini ta'minlashga qaratilgan yagona davlat siyosatini amalga oshirish;

-vazirliklar va idoralar jismoniy tarbiya va sport jamiyatlari hamda klublarining faoliyatini muvofiqlashtirish, shuningndek, respublika maktabgacha ta'lim muassasalari, umumta'lim maktablari, o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi va Oliy ta'lim muassasalari jismoniy tarbiya o'qituvchilari va instruktorlari faoliyatiga tashkiliy-uslubiy rahbarlikni amalga oshirish;

-bolalarni sport bilan muntazam ravishda shug'ullanishga jalb etish, bolalar sport ta'limi sifatini oshirish, barcha xududlarda, ayniqsa, qishloq va chekka hududlarda bolalar sporti obyektlari tarmog'ini yanada kengaytirish orqali bolalar sportini yanada rivojlantirish;

-Olimpiya, Paralimpiya va Osiyo o'yinlari, Jahon, Osiyo chempionatlari va boshqa xalqaro musobaqa va turnirlarda muvaffaqqiyatli ishtirokini ta'minlash uchun

istiqbolli sportchilarni tanlash, tayyorlash va mahoratini oshirishning, ular orasidan mamlakat terma jamoalari sifatli sport zaxirasi va tarkibini shakllantirishning samarali tizimini yaratishda Oʻzbekiston milliy olimpiya qoʻmitasi, sport federatsiyalari (assotsiatsiyalari) bilan hamkorlik qilish va h.k.

Xulosa qilib aytganda, davlatimiz rahbari va hukumatimiz tomonidan ta’lim sohalariga qaratilayotgan e’tiborlar natijasida maktab oʻquvchilari nafaqat fanlar bloklaridan balki, jismoniy tarbiya va sport sohasidan ham zamonamizning raqobatbardosh muhitiga mos yoshlar boʻlib ulgʻayishlari uchun biz pedagoglar albatta har bir darsni zomonaviy pedagogik texnalogiyalardan foydalangan holda tashkil etishimiz maqsadga muvofiq boʻladi.

Adabiyotlar

1. Oʻzbekiston Respublikasining 2015 yil 4 sentyabrdagi «Jismoniy tarbiya va sport toʻgʻrisida»gi OʻRQ-394-son Qonuni.

2. Oʻzbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.MMirziyoevning 2018 yil 5 marttagi «Jismoniy tarbiya va sport sohasida davlat boshqaruvi tizimini tubdan takomillashtirish chora tadbirlari toʻgʻrisida»gi PF-5368-sonli Farmoni.

3. Oʻzbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.MMirziyoevning 2021yil 6-apreldagi «Jismoniy tarbiya va sport vazirligi hamda Turizmni rivojlantirish davlat qoʻmitasi negizida Turizm va sport vazirligi tashkil etish toʻgʻrisida»gi PF-6199-son qarori.

REZYUME. Ushbu maqolada mamlakatimizda jismoniy tarbiya va sport sohasidagi qaratilayotgan e’tibor va umumta’lim maktablarida tashkil etilayotgan jismoniy tarbiya darslarini zamonaviy pedagogik texnalogiyalar asosida tashkil etishning ahamiyati borasidagi tahliliy materiallar oʻrin olgan.

РЕЗЮМЕ. В данной статье собраны аналитические материалы о внимании, уделяемом в нашей стране сфере физической культуры и спорта и важности организаций занятий физической культурой в общеобразовательных школах на основе современных педагогических технологий.

SUMMARY. This article contains analytical materials on the attention paid in our country to the field of hysical culture and sports and the importance of organizing physical education classes in secondary schools based on modern pedagogical technologies. Abstract: This article contains analytical materials on the attention paid in our country in the field of physical culture and sports and the importance of organizing physical education classes in secondary schools based on modern pedagogical technologies.

OQÍWSHÍLARDÍŃ KRITIKALÍQ PIKIRLEWIN RAWAJLANDÍRÍW

G.Babasheva – *pedagogika ilimleri boyınsha filosofiya doktorı*

Ájiniyaz atındaǵı Nókis mámleketlik pedagogikalıq institutı

Tayanch soʻzlar: tanqidiy fikr, fikrlash, tushunish, sezgirlik, intellektuallik (tanqidiy fikrlardan foydalanish).

Ключевые слова: критическое мышление, размышление, понимание, чувственность, интеллектуальность (использование критических идей).

Key words: critical thinking, reflection, understanding, sensuality, Intellectuality (use of critical ideas).

Zamanagóy mekteptiń wazıypası oqıwshılardıń bilim, kónlikpe hám epliliklerdi ózlestiriw emes, bálki óz kózqarasın qáliplestiriw hám onı aqılǵa say qorǵay alıwı, óz aldına maqset qóyatuǵın hám erkin pikir júritetuǵın, ishki erkin shaxstı tárbiyalaw bolıp tabıladı. Olarǵa erisiwdiń nátiyjeli usılların tabıw házirgi kúnniń baslı mashqalası esaplanadı.

Bul mashqalanı sheshiwdiń eń jaqsı jolı mektep oqıwshılarında kritikalıq pikirlewdi rawajlandırıw bolıp tabıladı. Kritikalıq pikirlew mashqalalardi kóriw qábiletin, standart bolmaǵan sheshimlerdi tabıwǵa tayınlıqtı, óz intellektuallıq aktivligi haqqında oylaw, óz háreketlerin analiz qılıw hám jol qoyılǵan qátelerdi anıqlaw qábiletin óz ishine aladı. Bunnan tısqarı, kritikalıq pikirlewdiń bul túri óz sheshiminen natiyjelilew paydasınan waz keshiwge tayınlıq, jańa ideyalarǵa ashıqlıq, obyektiv juwmaqlar shıǵarıw qábiletin óz ishine aladı.

Kritikalıq pikirge iye bolǵan oqıwshı informaciya xabarına túsindiriw hám bahalawdıń túrli usılların biledi, teksttegi qarama-qarsılıqlardı hám ondaǵı strukturalardıń túrlerin ajıratıp kórsetiwge ılayıq, tek ǵana logikaǵa tayanǵan halda óz kózqarasın tastıyıqlay aladı.

Oqıw processinde oqıwshılardıń sın pikirlewin qáliplestiriw tekǵana zamanagóy sharayatta mektep aldına qoyılǵan jańa wazıypalar menen baylanıslı halda áhmiyetke iye. Shaxsqa jóneltirilgen pedagogikada kritikalıq pikirlewdi qáliplestiriw usılları, zamanagóy jámiettiń rawajlanıwına hám shaxstıń ishki dúnyasına itibardıń kusheytiwine sáykes keliwi kerek. Kritikalıq pikirlewdi rawajlandırıw ushın psixologiyalıq hám pedagogikalıq sharayatlar nátiyjeli bolıwında, támendegilerge itibar qaratiwımız orınlı boladı.Eger: Kishi jastaǵı mektep oqıwshılarınıń kritikalıq pikirlewin rawajlandırıw formaları hám usılların tańlaw ámelge asıriliwga erisile.

Kritikalıq pikirlewdi rawajlandırıw procesi quramalı bolıp, barlıq oqıw pánleri hám klasstan tıs jumıslarda ámelge asıriladı. Baslawısh mektep jasındaǵı oqıwshılardıń individual qásiyetlerin esapqa alǵan halda támendegi wazıypalardı qoyıwımız múmkin:

Oylaw - kritikalıq pikirlew túsinikleriniń psixologiyalıq - pedagogikalıq mánisi sanaladı. Insan tekǵana átirapındaǵı dúnyanı bilip qoymastan, ál, onı túsiniwdi de qáleydi. ***Túsiniw*** - bul zat hám hádiyselerdiń mánisine kirip barıw, olardaǵı eń zárúrli dep tabılǵan nárselerdi biliw bolıp esaplanadı. Túsiniwdi eń quramalı psixikalıq process - **Kritikalıq pikirlewdi** támiyinleydi. Kritikalıq pikirlew tuwrıdan-tuwrı, seziw sáwlelendiriw arqalı sheship bolmaytuǵın sorawlarǵa juwap beredi. Kritikalıq pikirlew sebepli, insan ózin átirapındaǵı dúnyaǵa durıs baǵdarlay aladı, jańa, ayriqsha ortalıqta ilgeri alınǵanlardan, ulıwmalasqanlardan paydalanadı.

Kritikalıq pikirlew aqılǵa tuwrıdan-tuwrı berilmegen zatlardı juwmaqlar járdeminde ashıp beriwge múmkinshilik beredi. **Oylawdıń wazıypası** ob'ektler arasındaǵı munasábetlerdi ashıp beriw, baylanıslardı anıqlaw hám olardı kútilmegen jaǵdaylardan ajıratıw bolıp tabıladı. Kritikalıq pikirlew túsinikler menen isleydi hám ulıwmalastırıw hám joybarlaw funktsiyaların óz moynına aladı.

Oylawdıń birinshi ózgesheligi onıń tikkeley bolmaǵan xarakteri bolıp tabıladı. Kritikalıq pikirlew mudamı sezimiy tájiriybe maǵlıwmatları - sezimler, ideyalar - hám ilgeri alınǵan teoriyalıq bilimlerge tiykarlanadı. **Oylawdıń ekinshi ózgesheligi** onıń ulıwmalastırılıwı bolıp tabıladı. haqıyqatlıq obyektlerinde ulıwma hám tiykarǵı bilimler retinde ulıwmalastırıw bul ob'ektlerdiń barlıq qásiyetleri bir-biri menen baylanıslılıǵı sebepli bolıwı múmkin. Ulıwma tek individuallıqta, konkret islerde anıq kóriniske iye boladı Adamlar sóylew, til arqalı ulıwmalasqanlardı ańlatadı. Awızsha belgilew tekǵana bir obyektke, bálki uqsas ob'ektlerdiń pútkil toparına da tiyisli. Ulıwmalastırıw suwretlerge de tán bolıp tabıladı. Biraq ol jerde mudamı sheklengen kórinis bar. Sóz sheksiz ulıwmalastırıw imkaniyatın beredi.

Kritikalıq pikirlew tek insanǵa tán bolǵan eń joqarı intellektual biliw procesi bolıp tabıladı. Insan eki dárejedegi bilimge iye:

1. Sensual (Seziw arqalı);
2. Intellektuallıq (Kritikalıq pikirlewden paydalanıw).